

Sanaartornermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliaq
Att. Naaja Nathanielsen

ILANNGUSSAQ 1

**Sanaartornermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliap UPA2012/66-imik
suliaqarneranut atatillugu apeqqutit**

21. maj 2012
Sagsnr. 2012-066322
Dok. Nr. 913440

Sanaartornermut Avatangiisinullu Ataatsimiititaliap UPA12/66-imik suliaqarneranut
atatillugu apeqqutit uku akeqqullugit Ataatsimiititaliap Naalakkersuisoq qinnuigissavaa:

Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 54 10
E-mail: iaan@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Akissuteqaat

(Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannermullu Naalakkersuisoq)

Apeqquut 1:

*Pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermi pitsaassuseq pillugu nalunaarusiap
inaarsarneqartarneranut inatsisitigut piumasaqaasiortoqartalissappat aamma
nukissiuutitigut nalunaaqutsiisalnissaq pillugu inatsisitigut
piumasaqaasiortoqartalissappat pisisup inatsisitigut inissisimamera maannamut
inatsisitigut inissisimanagermut sanilliullugu ajornerulissanersoq Naalakkersuisunit
nassuiaqquneqarpoq. Nassuiaanagermi pisisup pitsaassuseq pillugu nalunaarusiap
inaarsarneqarnissaa piumanngippagu, pisisup inatsisitigut inissisimamera
Naalakkersuisunit aamma isummerfigeqquneqarpoq. Piginnittut nikinneranni
sillimmasiineranut sillimmasiisarfiit aaqqissuussinermut peqataasimassappata, aamma
piginnittut nikinneranni sillimmasiineranut sillimmasiisarfiit aaqqissuussinermut
peqataassanngippata pisisup inatsisitigut inissisimamera pillugu Naalakkersuisunit
aamma isummerfigeqquneqarpoq. Tamatumunnga atatillugu piginnittut nikinneranni
sillimmasiineranut atatillugu aaqqissuussinermut sillimmasiisarfiit qanoq annertutigisumik
peqataarusussinnaanersut pillugit Naalakkersuisut aamma oqaaseqaqquneqarput.*

Siunnersuummi aallaavigineqarpoq, "[...] pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermi
pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortarnerup atuutsinneqalernissaata, aamma illuutit
nukissiuutitigut nalunaaqutserneqartarnerisa inatsisitigut piumasaqaatigineqartalernissaata
atuutsinneqalernerani pitsaaqutinik ajoqutinillu misissuinerup aallartinneqarnissaa".
Tassalu inatsit pineqartoq atuutsinneqalissappat, pisisup (tunisisullu) inatsisitigut
inissisimalernissaanut oqaaseqaateqassalluni suli siusippallaarpoq, pissutigalugu
misissuinerne taakkorpiat apeqqutillu allarpassuit paasinarneqarnissaat
misissorneqassasut ilimagineqartariaqarmat.

Apeqquutit ilaatigut akissutissarsiniarneqartussat allat teknikkimut aningaasaqarnermullu
tunngasuupput, tassani inunnut aamma/imaluunniit suliffeqarfinnut, inatsit
atuutilissappat qanoq issutsimik nalunaarsuinissamik nukissiuutitigullu
nalunaaqutsiinissamik piumasaqartalernissaq pisariaqartussaammat. Illunik inissianillu
niueruteqarneq ima annertutigilersimava, nakkutilliisuutitanut pisariaqartinneqartunut
aningaasalersuinissamut isumannaatsumik tunngaviliisoqartariaqarluni? Danskil illunik

misissuisarnermut aaqqissuussinerannut attaviliisinnaanermut periarfissat suuppat, aamma tamanna periarfissatut piviusuaa?

Taamatuttaa q piginnittut nikinnerannut sillimmasiisinaanermut apeqquq sillimmasiisarfiit qanoq isumaqarfigineraat misissorneqartussaavoq.

Tamatuma saniatigut immikkut erseqqissaatigineqassaaq, nalinginnaasumik pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarneq aammalu pingaartumik inissianik nammineerluni pigisanik najugaqarfissanik niueruteqarneq assigiinngitsorujussuummata.

Danmarkimi inissiamik nammineerluni pigisamik tunisisoq pigisanik aalaakaasunik pisinermi atuisut illersorneqarnerat pillugu inatsit naapertorlugu ukiuni qulini akisussaasuunissaminik pinngitsuunissamut periarfissaqarpoq. Tassalu inissiamik nammineerluni pigisamik tunisisup, soorlu illumik ilaqutariinnut ataatsinut inissiamut tunineqartussamut akisussaatinneqannginnissamut maleruagassanik atuisinnaanini atorsinnaavaa.

Tunisisoq illut niueruteqarnermi pineqartut tamarmik qanoq issusiinut innaallagissamullu atortulersuutitut nalunaarusiamik saqqummiussisussaavoq, taamaalillunilu sillimmasiisarfiit inissiarsuarni inissianik nammineerluni pigisanik piginnittut nikinneranni sillimmasiisummik – illut misissorneqarnissaannut aaqqissuussineq malillugu – neqerooruteqarsinnaapput. Tassalu inissiat nammineerluni pigisat taamatullu taakkunani init ataatsimoorussat qanoq issusiinut innaallagissamullu atortulersuutitut nalunaarusiornissaq piumasarineqarpoq. Tunisisup niueruteqarnermi qanoq issutsimut nalunaarusiortoqassanersoq aammalu piginnittut nikinnerannut sillimmasiisoqassanersoq aalajangertussaavaa.

Kalaallit Nunaanni niuernerit tunngavissaqarluartut (tassalu piginnittut nikinnerannut aaqqissuussinerusinnaasup iluani) ikinnerat pissutigalugu, sillimmasiisarnermi malitassamik ingerlalluurtumik ineriartortitsinissamut ajornakusoortitsisorujussuusinnaavoq. Taamatut pisoqarnissaanut niuernerup annertussusia annikippallaarpoq.

Piginnittut nikinnerannut sillimmasiineri ajoqutit nalunaarutigineqartut akiinik aalajangersaanissamut suliassanillu suliqaarnissamut aningaasartuutit amerlasoorujussuupput – najukkamilu najuunnissamut pisariaqartitsiviullutik. Misilittakkat takutippaat, ajoqutit mikisulluunniit "allaffimmiit" naammassineqarsinnaanngitsulluunniit.

Inuinnarnut sillimmasiisarfiit ikittut, Kalaallit Nunaanni sulisuusut, tassaapput ingerlatseqatigiiffiit Danmarkimi ukiorpassuarni sulianut taamaattunut annertuunik annaasaqartarnerup kingunerisaanik piginnittut nikinnerannut sillimmasiisarnermik atuiniaratik aalajangersimasut.

Illunik imaluunniit inissianik nammineerluni pigisanik tunisineri nukissiuutitigut nalunaaqutsiisarnerup inatsisitigut piumasarineqalersinnaanera eqqarsaatigalugu, danskit aaqqissuussinerat pillugu imatut paasissutissiisoqarsinnaavoq:

Suliffeqarfiit akuerisat kisimik nukissiuutitigut nalunaaqutsersuisinnaapput. Akuersissuteqartarnerup kingunerisaanik suliffeqarfiit pitsaassutsimik aqutseriaatsimik atuutsitsilertussaapput, pitsaassutsimut quppersakkanik suliaqartussaapput, ukiumoortumik misissugassanik tigusillattaarluni misissuinernik ingerlatsisartussaapput, aammalu suliffeqarfiit immikkut akuerisat misissuiartorlutik tikeraartarneranni ikiuuttartussaallutik.

Nukissiuutitigut nalunaaqutsersuineq nukissiuuteqarnermut siunnersortimit immikkut ilinniarsimasumit, suliffeqarfimmi nukissiuutitigut nalunaaqutsersuisartutut akuerisami atorfeqartumit sularineqartartussaavoq. Nukissiuuteqarnermut siunnersorti, Nukissiuuteqarnermut Aqutsisoqarfimmit akuerisaq nukissiuutitigut nalunaaqutsersuineramik suliaqartartussaavoq, aammalu Nukissiuuteqarnermut Aqutsisoqarfik nukissiuuteqarnermut siunnersortip suliaanik tigusillattaarluni misissuisartussaavoq.

Nunatsinni nukissiuuteqarnermut siunnersortit suliaanik misissuisarnermik, kiisalu maalaarutiniq suliaqartarnermik aallartitsinissamut ingerlatsinissamullu aningaasartuutit nukissiamik atuinermi angusanut naleqqunnersut misissorneqartariaqarpoq.

Apeqquut 2:

2010-mi upernaakkut ataatsimiinnermi siunnersuut UPA 2010/35 una Inatsisartut akueraat: "Illuutiniq niuernerimi immikkut erseqqissunik maleruagassiisuusumik inatsimmik Naalakkersuisut suliaqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut."

Siunnersuut pillugu suliaqarnerup killiffianik, kiisalu Inatsisartut ataatsimiititaliaat suliap ingerlaqqinnerani qanoq akuutinneqarsimanersoq pillugu paasitinneqarnissamik Ataatsimiititaliaq kissaateqarpoq. Tamatumunnga atatillugu eqqaamaqquneqarpoq, Naalakkersuisut akissumminni taammassuk, siunnersuummut atatillugu Inatsisartuni ataatsimiititaliaq susassaartoq qanimut isummersoqatigineqassasoq, kiisalu Inuussutissarsiornermut ataatsimiititaliaq suliaq pillugu ataavartumik ilisimatinneqartarnissani isumaliutissiisummini qinnutigimmagu.

UPA 2010-mut isumaliutissiisummi amerlanerussuteqartut, pigisat aalaakkaasut akiinut qaffasinnerpaaffiliinissamut inatsisiliornissaq kissaatiginnikkaat, akilersueriaatsilli niuerfimmuut tunniunneqarnissaa kissaatigigaat Naalakkersuisut maluginiarpaat. Kisiannili pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermi atuisut isumannaassusiisa qaffanneqarnissaannut maleruagassiorortoqarnissaa kissaatigineqarpoq, tassunga illup qanoq issusianut maleruagassat niueruteqarnermi akiummut naapertuunnissaannut maleruagassat ilaallutik.

Aallaqqaammut siunnersuutaasumi pigisanut akit pillugit maleruagassanik kissaatigineqartuniit, isumaliutissiisummi inassuteqaatigineqartumut ikaarsaarnermi inatsisit taanna aqutugalugu qulakkeeqquneqarpoq: "pigisap aalaakkaasup niuerutigineqartup qanoq issusia pisisumit tunisisumillu ilisimaneqassaaq.", taassumalu kingunerisaanik suliassaq Ineqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit imaluunniit Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoqarfimmit sularineqassanersoq nalornineqarpoq. Taamatut kinguaattoorneq Naalakkersuisut ajuusaarutigaat, kisiannili suliassaq kinguarsaqqinneqarani ingerlateqqinneqarnissaa qulakkeerniarusuppaat.

Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaata malitseqartinneqarnissaa pillugu Naalackersuisut nassuiaasiaminni tikkuarpaat, inissianik nammineerluni pigisanik niueruteqarnerup tamakkiisumik misissorneqarnissaa pingaaruteqartoq. Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaata malitseqartinneqarnissaa pillugu nassuiaammi, 2011-mi septembarimeersumi allassimavoq. "Inissianut nammineerluni pigisanut suliassa qarfiup iluani (piginneqatigiilluni inissiat ilanngullugit) pisortat erniaqanngitsunik akilersugassaannngitsunillu taarsigassarsititsisarnerisa atorunnaarissaa pingaaruteqarluinnarpoq. Taarsigassarsititsisarnermut aaqqissuussinerni maannakkut atornerqartuni atugarissaarnerusut inissianik imminut pilersornissamut soqutinninnerulersinneqarnissaannik kissaateqarneq tungavigineqarpoq. Kisiannili inissiani nammineerluni pigisani ineqarnermut akiliutit taamanikkut appasissorujussuummata (maannakkut appasissorujussuummata), inissiamik najukkamik nammineerluni pigisaqalernissaaq pilerinarnerulersinneqassappat, taarsigassarsinissamut periarfissat pitsaanerujussuit neqeroorutigineqarnerisigut, inissianut nammineerluni pigisanut aningaasartuutit ikilisinneqarnissaat pisariaqarsimavoq."

Naalackersuisut pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermut maleruagassatut inassuteqaataat, Akilerartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaanut atatillugu ineqarnermut naalackersuinikkut ingerlatsinermi suliniutinut allanut atatillugu aammalu ilassutigalugu atuutsinneqalissapput.

Apeqqu 3:

UPA 2010/66-imut akissummi takuneqarsinnaavoq "Ileqqorissaarnissaaq eqqarsaatigalugu oqaatigineqassaaq, Naalackersuisut inatsimmik pigisanik aalaakkaasunik inuussutissarsiutigalugu niueruteqarnissamik maleruagassiisussanik suliaqarnissamik maannakkorpiaq pilersaaruteqanngimmata? Naalackersuisut nassuiaaqquneqarput, tamatumunnga atatillugu "pigisanik aalaakkaasunik inuussutissarsiutigalugu niueruteqarnissaaq" isumaqartinneqarnerisigut, kiisalu taamatut oqariartuut UPA 2010/35 akuerineqarneranut atatillugu naapertuunnersoq.

"Inuussutissarsiutigalugu pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarneq" tassaavoq, illunik tuniagaqartut imaluunniit eqqartuussissuserisut inuussutissarsiuteqarnermik tungaveqarlutik illunik inissianilluunniit pisiniartunut tunisaqarniartunullu sullissinerat. Pigisanik aalaakkaasunik inuussutissarsiutigalugu niueruteqarnermut assersuutigalugu inuinnaat marluk akornanni, pigisanik aalaakkaasunik pisineq tunisinerluunniit pisisup imaluunniit tunisisup ingerlatarinngippagu, illumik inissiamilluunniit niueruteqarnissamik isumaqatigiissuteqarnerit ilaatinneqanngillat.

Naalackersuisut naliliinerat malillugu Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermut inatsisip atuuttup nutarterneqarnissaa pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermut maleruagassiisussinissamut sinnaakkutissatut naleqqutinngilaq. Taamatut pisoqassappat inatsisit attuumassutillit immikkut ittut aqqutigalugit tamanna pisariaqarpoq. Tamanna UPA2010/35-p akuerineqarnerani naapertuutinngitsoqartoq takuneqarsinnaanngilaq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Jens B. Frederiksen

/

Ove Karl Berthelsen